

El naixement de les Normes de Castelló

JOSEP DANIEL CLIMENT
Professor i investigador

L'ANY 1930 FOU ESPECIALMENT SIGNIFICATIU per l'elevat nombre d'iniciatives en favor del valencià, com ara l'aparició del llibre de Lluís Revest *La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu*. La dimissió de Primo de Rivera suscità a València i a tot Espanya el naixement d'unes expectatives de canvi polític i cultural que possibilitaven un ús de la llengua més significatiu a tots els àmbits. És en aquest context que al juliol de 1930 la revista *Taula de Lletres Valencianes*, dirigida per Adolf Pizcueta, publicà l'editorial «Als escriptors valencians i a les publicacions valencianes», que considerem l'iniciador de l'etapa final del procés de codificació idiomàtica al País Valencià. El propòsit era, com afirma el manifest, «l'establiment d'unes normes fixes que deixen fora del gust o del caprici personal les formes gràfiques del valencià», és a dir, que els escriptors valencians adoptaren unes solucions ortogràfiques consensuades. «Per a arribar a la unificació ortogràfica no veiem més que un camí. No és el de les autoritats, que ja està vist que ningú reconeix, ni el de la imposició, sinó el de l'acord», proclamaven amb fermesa.

La proposta de *Taula* va tenir una resposta immediata, i van ser diverses les publicacions i els autors que s'hi van adherir, a la iniciativa, com ara les revistes *Acció Valenciana*,

Avant o el *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura*, l'editorial *L'Estel*, els periòdics *Las Provincias* i *Diario de Valencia*, i els escriptors Teodor Llorente i Falcó, Francesc Caballero i Muñoz i Salvador Guinot, entre d'altres. Malgrat les respostes positives, les diverses posicions exposades de defensa de la normativa fabriana, per una part, i la indiferència amb què fou acollida la proposta per institucions com Lo Rat Penat, impulsaren els promotors a ajornar indefinidament la iniciativa. Segurament, l'ambient polític de 1931 –eleccions municipals, proclamació de la II República– aconsellava deixar madurar la idea per tal d'obtenir un consens més destacable.

Serà a les darreries de 1931 quan es reprén la iniciativa de *Taula*, ara de la mà de la Societat Castellonca de Cultura, que publicà al seu butlletí una nova crida, on anunciava l'elaboració d'unes «normes ortogràfiques provisionals». El fet que aquesta nova i contundent crida es fes des de Castelló, i des d'una entitat tan prestigiosa culturalment, responia a un plantejament tàctic, elaborat conjuntament per Adolf Pizcueta i Gaetà Huguet, els entusiastes impulsors de la iniciativa, que consideraven que a la ciutat de València les posicions divergents entre els sectors valencianistes no farien sinó entrebancar el procés, i que la Castellonca «sempre imposarà més respecte i juntarà més voluntats». Altrament, també s'ha d'assenyalar que al març de 1932 apareixia a València el setmanari *El Camí* que jugarà un paper importantíssim en tot el procés.

La gestació de l'acord

L'octubre de 1932 Gaetà Huguet proposà a la Castellonca de Cultura la redacció d'unes normes ortogràfiques. L'encàrrec, el rebé d'Adolf Pizcueta, amb la convi-

vència d'altres escriptors agrupats al voltant d'*El Camí*. A partir d'aquell moment les reunions es van succeir amb rapidesa i amb bastant discreció, sense transcendir als àmbits escrits. El 15 d'octubre es reuní la Junta de la Castellonenca que decidí que Lluís Revest s'ocupara de la redacció de les normes. Per altra banda, Carles Salvador fou convidat a participar en la redacció, i a preparar un *vocabulari ortogràfic* ajustat a les futures normes. Poc després, el dissabte 12 de novembre, a la seu de la Castellonenca, tingué lloc la reunió on Revest presentà els seus resultats, que foren aprovats sense més problemes, ja que, segons Huguet, la idea era buscar «l'adhesió de tots o de quasi tots els escriptors». Tot i aquesta unanimitat, la decisió provocà certes reticències entre els autors castellonencs, que ja empraven les normes de l'Institut d'Estudis Catalans i veien com un pas enrere l'adopció de dues normatives per a la mateixa llengua. En tot cas, l'esperit de consens i la voluntat d'arribar a un acord s'imposaren per damunt de qual-sevol altra consideració.

Posteriorment, a principis de desembre, un reduït nombre de representants d'entitats culturals i publicacions valencianes es reunien per aprovar definitivament la normativa adoptada per la Castellonenca. La històrica reunió tingué lloc a Castelló el divendres 2 de desembre de 1932 a la Casa Matutano, del carrer de Cavallers, i hi participaren Salvador Carreres, del Centre de Cultura Valenciana, Joaquim Reig, d'*El Camí*, Emili Gómez Nadal, de l'Agrupació Valencianista Republicana, Adolf Pizcueta, de L'Estel, i Gaetà Huguet, Lluís Revest, Salvador Guinot i Àngel Sánchez Gozalbo, de la Societat Castellonenca de Cultura. S'ha de dir que les Normes aprovades a Castelló, si bé deixaven de banda l'espinós tema del nom de la llengua, suposaven l'acceptació de la normativa fabriana adaptada a la realitat valenciana.

Una vegada aconseguí l'acord, es tractava de recollir el màxim d'adhesions d'entitats, publicacions i personalitats del món cultural valencià. Els fulls on s'estampaven les signatures s'encapçalaven amb el text «Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integra este quadern», i la data simbòlica elegida fou la del 21 de desembre de 1932. Aquest text és el que es conserva actualment a la Biblioteca Valenciana, i fou elaborat per Lluís Revest. Ara bé, la redacció definitiva de les Normes, tal com es publicaren al *Vocabulari Ortogràfic*, fou obra de Lluís Revest i Carles Salvador, i no estigué enllestida fins a finals de febrer de 1933.

Els signants de les Normes

Entre les entitats culturals valencianes trobem les més representatives de l'època, fins a un total de 14, com ara la Societat Castellonenca de Cultura, el Centre de Cultura Valenciana, Lo Rat Penat o l'Agrupació Valencianista Republicana; entre les personalitats, cal indicar que la llista l'encapçalava Lluís Fullana, seguit per Lluís Revest, les dues persones més competents en l'àmbit lingüístic de l'època. A més a més, cal destacar noms com els d'Adolf Pizcueta, Gaetà Huguet, Carles Salvador, Teodor Llorente i Falcó, Manuel Sanchis Guarner, Nicolau Primitiu Gómez, Emili Gómez Nadal, Salvador Carreres, Ignasi Villalonga, Francesc Martínez i Martínez, i una llarga llista fins a 61, els quals signaren a títol individual o com a representants d'alguna entitat o agrupació cultural i política.

Finalment, només cal afegir que les Normes ortogràfiques de Castelló van aparèixer publicades en les més prestigioses publicacions valencianes del moment, i que des d'aquell moment van ser divulgades a través de nombro-

sos cursos de llengua arreu de les terres valencianes per persones com Carles Salvador, Enric Valor, Josep Giner o Francesc Ferrer Pastor, entre molts d'altres. Fins i tot, en ple franquisme, Lo Rat Penat fou l'entitat que més esforços esmerçà a divulgar la normativa aprovada ara fa 75 anys a Castelló.

Levante-El Mercantil Valenciano, 23 de novembre de 2007, «Posdata», pp. 1-2.